

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Un semn al timpului.

(=) Sâmbătă în 25 Martie n. s'au ținut în Viena patru mari adunări populare, convocate și agitate de Germanii naționaliști, cu scopul de a da un și mai mare avânt mișcării din sinul Nemților papistași, de a rupe legăturile cu biserica papistașă de Roma și a trece la protestantism.

Motorul acestei mișcări, nu e, cei drept, de natură bisericască, de credință, ci e o urmare a încordărilor naționaliste din Austria.

Nemții naționaliști intransigenți, decând au vădut că influința popoarelor slave începe a fi preponderantă în mersul lucrurilor în Austria, jigniți în mândria lor de vechi hegemoni, ce veacuri de-arëndul au fost tot ei la rudă, iar acum sunt pe cale să vadă pe alții la locul de frunte, și pe sine dați ceva mai înapoi, — sar ca tigri răniți și căercă o salvare a mândriei lor într'un chip ôrecare.

Germania e, ca biserică, stat protestant. Prin vremuri, după înfrângerea influinței austriece în Prusia, anumiți ômeni au adus căpeteniilor Germaniei înainte vorba, că ôre n'ar trebui anecstate provinciile austriece și ele la Germania? Li-s'a dat răspunsul, dór' de însuși Bismarck, că nu le trebuie, că destui papistași au, cu care stau tot de pept.

Așadar confesiunea poporului german austriac, a fost dată ca motiv de a respinge chiar și ideea primirii eventuale a acestor Nemți în sinul marelui imperiu german, cu care încolo, ca limbă, ca națiune, ca mândrie de gintă, și mai ales ca aspirații de gintă, sunt un os și un sânge!

Indârjiții Nemți austriaci de ađi, cu Schönerer în frunte, s'au aruncat cu totul în ideile, că decât să sufere să fie eventual cărmuiți de Slavi în Austria, mai bine să fie alipiți la imperiul mare național german!

Iar prin mișcarea asta mai nouă, nu fac altă decât pregătesc terenul spre acest lucru, căercând să înlăture pedeca confesională care mai nainte vreme li-a fost arătată, când ideea alipirii mai fusese ventilată.

Și fac trecerile de-adreptul la protestantism, ca la cea mai puternică confesiune în Germania, confesiunea statului, cum i-am dice, ori apoi unii pășesc pe un teren mediu, la secta așađișilor „catolici vechi”, bine văduți în Germania. „Catolicii vechi” sunt o sectă nouă, abia de pe la 1870, formată de acea parte a apusenilor, cari scandalisai de enunțarea „dogmei” despre „infalibilitatea papei”, n'au voit să o accepte, ci s'au rupt de papa, păstrându-și credința apuseană, fără această ridicolă inovație. Secta ca una totuși ruptă de Roma, a fost primită bine în Germania care chiar persecuta aspru pe papistași, — și la secta asta mijlocie, trec o parte a Nemților austriece papistași.

Mișcarea prinde. În Graz și Leoben se vor forma în curând comunități nouă de „catolici-vechi”, iar pe aiurea de protestanți, în vreme ce credincioșii papei vor scădea mereu. Deja vre-o 10,000 sunt porniți pe calea trecerii, și agitațiile schönerer-ianilor, prin întruniri cum au fost și cele patru dela 25 Martie, ridică valuri tot mai puternice în favo- rul mișcării.

E la tot cazul un semn al timpului și o dovadă chiar și pentru cei mai miopi politici, că ađi sentimentul național primază pe toate celelalte sentimente, ba, din punct de vedere creștinesc durere, chiar și pe cel religios!

Tóte frânturile ori rămășițele de popóre aruncate de sôrte aiurea decât unde s'ar dori ele, ađi caută cu străduință legături și iar legături cu trunchiul mai mare, la care după naționalitate, după gintă, aparțin, și de acela să silesc să se apropie, în el să-și afle un razim viitorului.

Germanii austriece, deși nu-'s nici periclitaiți, nici oprimați, numai fiind-că

li-se pare că pot veni țile, când să cadă unele perini moi de sub ei, își lapadă confesiunea lor papistașă, numai ca naționalicește să se simtă mai aproape de marele trunchi german, în a cărui brațe să se pótă arunca mai fără greutate, — Șocații din Bacica simfîndu-se amenințați naționalicește, își părăsesc confesiunea lor papistașă, și trec la drepta credință orientală, fiindcă cred că află aci un mai bun scut pentru naționalitatea lor.

E spiritul vremii așa, național, și cei-ce nu-l înțeleg, ci îl forțază în direcție chiar desnaționalizătoare, sunt rei cunosători ai împregiurărilor, și prat și cenușe se va alege de lucrarea lor.

Podul Orientului.

— O aprețiere maghiară —

După-ce într'un număr precedent să plângea că România a încheiat aproape pe ascuns convenția cu Germania pentru deschiderea liniei ferate Berlin-București, cu încungiurarea Ungariei, — în numărul său dela 10 Martie guvernamentalul „Pesti Napló” revine pe larg asupra acestei convenții, în următorul prim-articol, sub marca: „Podul orientului”:

„Suntem cuprinși de un atare simțământ, — dice diarul maghiar — ca și cum ar trebui să lăcerem scuze cetitorilor nostri, că-i tăbărim ađi cu un lucru ôrecum exotic, când acum se dau iarăși reprezentații de gală în Sándor-Uteza.

„Dar înzadar e tema ingrată pentru public, căci n'o putem încungiura. De trei țile ne persecută într'una și nu ne putem mântui de ea până nu vom spune la acest loc următoarele.

„Vrem să amintim anume despre acea convenție de cale ferată germană — română, care cu încungiurarea Ungariei, asedă legătură între Berlin, Costanța și Constantinopol.

„Germanii îi atribue afacerii fôrte mare importanță, iar Românii într'atâta s'au bucurat de ea, că fôrte repede au trecut prin par-

lament proiectul de lege referitor la asta. De altfel desbaterea parlamentară e o simplă formalitate, câtă vreme cele două guverne, german și român, au fost subscris convenția deja la prima Martie.

„Pe cei ce se ocupă cu chestiile acestea, nici nu i-a mai surprins lucrul, nici din partea Românilor nici din a Germanilor.

„Regatul român, care dispune de cea mai bine organizată armată în peninsula balcanică, se pôte fâli cu frumoșe progrese și în privința căilor ferate, precum și în ce se ține de politica de comunicațiune și comerț.

„Nu voim să exagerăm, dar atâta e adevărat, că acest regat își exploatază în chip isteț situația sa geografică dêmă de invidiat, și lucrază sistematic într'acolo, ca să devie factor în comunicațiunea universală.

„In 1890 au început Românii clădirea marelui pod peste Dunăre la Cernavoda; iar în 1896 la câteva țile după- ce Regele Francisc Iosif a distins capitala română cu visita sa, s'au apucat la Constanța de lucrările portului, care e chemat a rivaliza cu porturile de Odessa, Triest, și Fiume. La festivitatea ce a urmat punerii petrei fundamentale, Regele român a accentuat, că prin acesta s'a pus totodată și basă marinei comerciale române.

„Atunci (în 18 Octobrie 1896) a indicat Regele Carol, că în urma deschiderii căii ferate București-Constanța și a aședării podului de lângă Cernavoda, cea mai scurtă legătură de cale ferată și maritimă, între London, Hamburg, Berlin, Constantinopol și Port-Said, va trece pe teritoriul României.

„De vreme-ce politica română, pe lângă toate hărțelile sale interne, nu pausază, nu e în general mirare, că a întrupat planul regelui român, care mai curând ori mai târziu tot avea să vie la rënd.

„Cel mult aceea e de mirat, că convenția s'a încheiat așa de repede și așa în secret între guvernele de București și Berlin.

„Acum, că secretul a fost desvêlit, vedem, că guvernul german a pus multă bunăvoință pentru asigurarea acestei legături. E acesta cel dintâi drum care se pregătește spre Orient, cu totala încungiurare a Ungariei.

FOIȚA

Din țara iernii de veci.

— Călătoria lui Nansen la Grönlanda —
După „T. L.”, de Dr. P. Oprîșu.
(Urmare.)

Venătorii îndată ce au pușcat vre-o focă, se apucă de belit și de desfăcut. Cu deosebire slănina e căutată, și pentru acesta o vênază. Belirea se petrece extraordinar de iute. Un vênător deprins isprăvesc cu o focă în 2—3 minute. Mai întâiu îi crépă slănina dealungul fôlelui, dela cap până la codă; fac apoi câteva crestături de-a drepta și de-a stânga, între slănină și carne, apoi o despică în jurul capului și còdei, și, cu o smăcire, cel mult două, slănina eșă de pe focă. O aduc apoi la corabie, pe când carnea o lasă pradă plăcută nenumăratelor larice nesațioșe.

În treacăt amintesc, că acum sunt cu mult mai puține focuri, decât au fost odinioară. Nu numai fiind-că se vênază fôrte multe, ci și fiind-că focurile s'au retras mai în lăuntru dela continent, căci deși acolo le conturbă ursul de ghiață, dar acesta totuși e un inimic mai puțin primejdios, ca omul.

Câte focuri pot vênătorii prăpădi pe an, se pôte judeca de acolo, că Nansen și tova-

reșii sei au pușcat în țiuă primă 187, deși acest succes nici n'a fost considerat de cel mai strălucit.

Astfel decurse călătoria mai departe spre mēdă-nôpte printre tablele de ghiață, potopind multe focuri.

Au vădut și numeroși chiți uriași, cari, când se apropia corabia, suflau din găurile nărilor lor, ca niște cazane puternice de aburi și făcând zgomot îngrozitor își cufundau corpul lor cel teribil de mare, în apă. Despre mărimea chitului sau balenei, ne putem face idee, dacă gândim la pórta ce se află în Izland, ridicată pe doi colți de chit bētrân, pe sub care călărețul cu calul, pôte trece comod.

Pe țermurele răsăritean.

Cale primejdiosă printre ghiață. Țințari ospitali. Voce omenescă prin pustiul de ghiață. Apar eschimoșii.

Până la 18 Iuliu corabia înaintase atât de departe spre țermurul Grönlandei, încât Nansen și ai săi se decisă să dică „rămămas bun” lui „Iazon”! Se suiră apoi pe luntrițe, ca astfel să străbată până la țermure printre tablele plutitoare de ghiață. Astfel aveau să mērgă câteva mile, până ce vor ajunge la uscat, ca apoi de acolo să-și începă

adevêratul drum, și prin urmare adevêratul scop al întreprinderii lor îndrăsnețe.

După ce se despărțiră de „Iazon” și personalul său, își încărcară toate recunșitele pe luntrițe mērunte, și au străbătut apoi cu mult curagiu printre tablele sunătoare de ghiață. Ei duseseră numai o luntriță, dar căpitanul lui „Iazon” le mai dăte una.

La început calea decurgea bine, căci ghiața nu le făcea pedeci mai însemnate, deci străbăteau ușor și numai din când în când erau siliți să-și facă cale cu rudele sau cu săcurea prin strimțorile grele. Mai târziu ghiața era așa, încât nu puteau străbate la țermure. Trebuiră să se concredă cursului mării și să plutescă de a lungul țermurilor printre tablele cari mergeau în jos, în direcțiune sudică.

Așa i-a mânat cursul ghețos al mării două săptămâni de a rëndul. În decursul acestora s'au întâlnit cu numeroși munți de ghiață. Unul dintre ei s'a sfărîmat tocmăi în apropierea călătorilor, trosnind și detunând în chip înspăimântător. Numai nițel de erau mai aproape, își aflau mormântul între valuri.

După multe aventuri, le-a succes să ajungă la țermure. Țermurul era pusti, stâncos, dar totuși „continent”, care tocmăi așa i-a înveselit, ca și când ar fi ajuns pe o insulă frumoșă ca raiul. Munți pleșuvi,

melancolici, petroși; teritorii acoperite cu puțîn muschiu, cari se schimbau cu câmpuri de zăpadă. Aceste erau tot continentul după care călătorii însetaseră de atâta timp. Și totuși cât de desmedători li s'a părut, după ce scăpară din împărăția plutitoarelor table de ghiață!

Dar de abia prinsă a se înveseli, când iată auđiră un sunet fôrte cunoscut, — cunoscut și plăcut. Sunetul le deșteptă curiositatea. Dar el n'a fost altceva decât cântecul țințarilor, care, cei drept, acasă nu le era tocmăi plăcut, dar aici, într'adevăr, i-a însuflețit până și acest cântec al sihaștelor gângănii.

Țințarii, ca să nu se îndoiască nimeni despre ființa lor, au început a-i pișca atât de cu spor, încât ar fi făcut onôre ori cărei țințerimi continentale. Pôte că de aceea vor fi lucrat acești țințari cu atâta sîrguință lacomă, fiind că numai rareori li se dă ocaziune în aceste regiuni de a gusta sânge de om, și de sigur multe generațiuni de țințari trebuie să se prăpădescă, până-ce ajunge câte una sau altă să pótă gusta atare sânge.

Au dat și de o vrabie de zăpadă, care se apropia de călători cu tótă îndrăsneala, esamină cu ochii săi mici și curioși pe acele ființe străine de care ea nu mai veduse. După ce s'a minunat destul, a sburat veselă

„Noi așa am crezut, că spre Orient noi, Ungaria, suntem podul de trecere, acum însă vedem că suntem numai un drum de țară, pe lângă care mai sunt încă alte drumuri, și mai bune, și mai rele!

„Deși nu ne temem că va urma dintr-ună vre-o mare schimbare în comunicațiunea internațională de persoane, mărfuri și postă, atâta totuși poate fi luat ca sigur, că această convenție germană-română, nu e în favorul nostru! Ba cucătlumea se va deprinde mai mult cu noua direcțiune de drum, cu atât mai puțin ne va fi aceea nouă plăcută! *Iar pentru România acesta e un favor prețios!* În momentul când portul de Constanța va fi terminat, Germania va grăbi, întrecând pe toți, a honora ninsușele române.

„E adevărat că Germanii au reușit a-și elupta în timp relativ scurt, locul prim în comerțul român, întrucât au învins pe Austrieci, ceea-ce nu e mare virtute, au învins și pe Francezi, ba în multe privințe și pe Englezi, căci guvernele române i-au ajutat. În urma acestor favoruri e de înțeles, că și ei vin să se revanșeze politicește și economicște.

„Căci lucrul își are și importanța sa politică.

Nu ȋicem mult, dar atâta doră tot va prețui cât dacă Împăratul Wilhelm ar fi ținut în București un toast însuflețit... (Alusie la aceea, că pe maghiari Împăratul Wilhelm i-a plătit nu demult, cu un toast însuflețit rostit în Pesta. Deci ei indulgiți cu vorbe, Românii cu lucruri ceva mai prețioase ca vorbele...)

„Pentru asta nu facem imputări nimănui; ar fi absurditate dela noi să facem proces geografiei. Cine ce să facă, dacă drumul spre Răsărit e mai scurt preste România ca pe la noi?

„Noi însă avem Dunărea. Pe Dunăre se putea crea o comunicație internațională uriașă. Ne-am și încălzit noi de gândul, că acesta ar fi menirea noastră, și de aceea — am regulat Porțile de feră.

„Dar că noi până acum n'am luat nici un folos mai mare Dunării, că n'am deprins comunicația pe aci, că liniile ferate orientale nu le-am exploatat mai bine, acestea toate sunt astfel deslăbiciuni, care cad numai asupra noastră și a austriecilor, asupra guvernelor ungare și austriace, asupra guvernului comun, dar pentru cari nimeni altul nu e răspunzător.

„E însă corect să tragem învățătură din aceea ce vedem că se întâmplă în jur de noi.

„Iată grăbesc să deș înaintea mari și mici, căci la finea veacului al nouăsprezecelea, pe pragul veacului al douăzecilea, fiecare națiune trebuie să înainteze repede, dacă nu vrea să se scufunde. Națiunile mari progresază peste mări, unde își câștigă așa ȋicând pe nimic imperii și tesaure. Dar și cele

mici, fiecare după puterile sale, se silesc să înainteze și să-și câștige poziții mai mari, averi mai mari, legături mai dese cu lumea.

„Că noi (Ungurii) n'o facem asta, e vina noastră, urmarea rămănerii înapoi a comerțului nostru, urmarea îngustimii de vederi a opiniei noastre publice și a caracterului provincial și procătăresc al politicii noastre!

„Acel partid politic, care se numește la noi independist, își cheltuește puterea în sofisticării mărunt de drept public, ȋinte mari nu cunosc. Nu pricepe că pot să ni-se deie ori-câte documente de independență, ori-cât de mari și pe ele cu peceturi cât luna, — pentru aceea noi vom rămânea cel mult o provincie, investită cu titlu de stat, până atunci până când ne sunt atât de provinciale: *mintea, forța de fapte, concepțiile, curagiul, voia de întreprindere și prevederea.*

„Iar acestea toate la noi sunt într'adevăr grozav de provinciale!”

Adunarea generală a „Albinei”

Eri în 15/27 Martie, s'a ȋinut adunarea generală a institutului de credit și economii „Albina” pentru anul de gestiune 1898, în localitățile casei române din Sibiu. Președintele direcțiunii dl Iosif Șterca Șuluț, în cuvinte potrivite deschide ședința la orele 10 a. m. și numește de notari pe d-nii *Parteniu Cosma* și *Dr. Ioan David*, iar de scrutinători pe *Dr. Remus Roșca* și *Dr. Ilie Beu*.

Se constată, că s'au depus în conformitate cu statutele 1767 acțiuni, reprezentând 342 voturi, și sunt prezenți 44 acționari.

Se purcede la ordinea ȋilei. Părintele protopresbiter *Ioan Droc* propune să se considere raportul direcțiunii de cetit, cunoscut fiind din ȋiare și avându-l fie-care acționar ȋipărit. Propunerea se primesce.

Dl P. Cosma cetesce apoi raportul comitetului de supraveghiere și propunerile direcțiunii, cari toate se primesc întocmai, și anume:

1. Raportul direcțiunii, al comitetului de supraveghere, se iau spre scire. Bilanțul încheiat cu 31 Dec. 1898 se aprobă; direcțiunii și comitetului de supraveghere se dă absolutoriu pentru gestiunea anului expirat.

2. Profitul curat se împarte astfel:

I. Să dă acționarilor dividendă de 5% după capitalul social de fl. 600.000 provăduț în §. 62 din statute fl. 30,000 —

II. Restul de . . fl. 95,038. 16 cr. se împarte după cum urmează:

1. 18% tantieme statutare la membrii direcțiunii, directorului executiv, dirigentului filialei etc. . . fl. 17,106 84 cr.
2. Remunerațiunea funcționarilor fără drept la tantiemă și a servitorilor . . fl. 940 —

3 Pentru scopuri de binefacere fl. 6,500 —
4. Fondului de pensii al funcționarilor fl. 6,491 32
5. Fondului special de rezervă fl. 10,000 —
6. Supradividendă acționarilor fl. 54,000 —
fl. 95,038 16 cr.

Primită această propunere, dividendă anului 1898 este de fl. 14 de acție, și se poate ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de rezervă se urcă la cifra de fl. 74,800. 51 cr.

Fondul de pensii al funcționarilor la fl. 137,904. 86 cr.

Suma de 6,500 pentru scopuri filantropice se distribuie astfel:

a) Pentru masa studenților . . . fl. 3000
b) „ Școala civilă de fete a „Asociațiunii” „ 1000
c) Pentru Școala „Reuniunii femeilor rom. din Sibiu” „ 300
d) Pentru internatul rom. de fete din Brașov „ 200
e) Pentru internatul proiectat de „România jună” rata IV. „ 200
f) Pentru Societatea academ. „Petrul Maior” Pesta „ 100
g) Pentru Alumnul din Timișoara . . „ 100
h) „ internatul Zsigaiian . . . „ 100
i) „ fondul studenților bolnavi din Brașov „ 100
l) Pentru fondul studenților bolnavi din Blaj „ 100
m) Pentru fondul studenților bolnavi din Brad „ 100
n) Pentru „Reuniunea română de musică din Sibiu” „ 200
o) Pentru „Reuniunea română de agricultură din com. Sibiu” . . . „ 100
p) Reuniunii pentru înfrumșetarea orașul Sibiu „ 50
r) Pentru „Reuniunea de igienă comit.” „ 50
s) Gremiului comercial pentru cursul de contabilitate „ 50
t) Reuniunii pentru înfrumșetarea or. Brașov „ 50
u) Societății „Carmen Sylva”, Graz „ 50
v) Celor arși din Panticu . . . „ 50
x) La dispoziția direcțiunii . . . „ 400

Punctul ultim al propunerilor a fost alegerea alor 2 membri în direcțiunea institutului, din care conform dispozițiilor statutare aveau să iasă d-nii: *Iosif Șterca Șuluț* și *George Pop* de Băsești. Fiind realegibili, adunarea generală i-a reales cu unanimitatea voturilor date.

Cu aceste programul fiind eshauriat, președintele dl Șuluț ridică ședința, după care toți acționarii prezenți s'au întrunit pe lângă mesele bogate asternute cu felurite misilicuri și beuturi dela „Concordia”.

Revistă Externă

Politica colonială a Angliei

„Fremdenblatt” din Viena, vorbind despre politica colonială a Angliei, ȋice că Anglia își dă silințele să stabilească, pe terenul politicii coloniale, o înțelegere atât cu Germania și Franța, cât și cu Portugalia, și a-și asigura cuceririle sale.

Intocmai ca Anglia, și Franța, Germania și Rusia voesc să creeze în China o stare de lucruri, care să asigure într-o cât-va în contra surprinderilor reciproce.

De aceea Anglia n'a văduț cu ochi buni procedarea violentă a Italiei. Italia a dat o mare dovadă despre prietenia ei cu Anglia, când s'a hotărât să aștepte. E puțință ca Italia să dobândescă pe cale pacifică avantajile ce le doresce în China.

Rusia și Anglia.

„Politische Correspondenz” primește din Petersburg știrea, că cu ocazia primirei în audiență a ambasadorului englez, împăratul Nicolae II și-a exprimat speranța, că Rusia și Anglia vor reuși să ajungă la o înțelegere în toate afacerile privitoare la China — înțelegere ce va permite amânduror Statelor să-și păstreze și să-și dezvoltă interesele lor politico-comerciale în Asia răsăritenă.

Congresul de desarmare.

Se știe din Haga că Regina a pus la dispoziția conferinței desarmării, palatul Huistenbosch.

Conferința se va constitui în trei secțiuni, dintre cari cea dintâi se va ocupa cu chestiunea desarmării, a doua cu chestia tribunalelor de arbitraj, iar a treia cu chestii generale.

Din România

Păpușile Reginei.

Peste câte-va ȋile se va deschide în una din sălile Ateneului român din București o expoziție de păpuși organizată de M. S. Regina.

Aceste păpuși au fost donate, parte de dămnene române din țară, parte din străinătate.

După terminarea expoziției aceste păpuși vor fi trimise la Neu-Wied și de acolo la expoziția din Paris.

Tot în această sală mai sunt expuse: „Evangelia” lucrată de M. S. Regina pentru catedrala din Curtea-de-Argeș, așezată într-un splendid dulap de bronz; precum și o ocnă de sare, în miniatură, lucrată de Regia Monopolurilor Statului pentru expoziția din Paris.

Prețul înțării pentru o persoană este de 1 leu, pentru militari, elevi din toate școl-

mai departe ciripind, iar călătorilor le-a causat bucurie deosebită visita acestei pășerice continentale, și n'ar fi omorît-o pentru totă lumea.

Nansen și soții sei arangiară apoi aci un ospet strălucit. Înțeleg într'atâta „strălucit”, într-o cât s'au săturat cu carne uscată și au fumat câte o lulea de tabac, și apoi s'au odichnit. Ei și aveau lipsă de odihnă după ce au trecut preste atâtea suferințe.

Își continuă apoi drumul mai departe. Curentul pe mare îi împinsese foarte tare spre sud; drept aceea iar au trebuit să se întorcă spre mătănopte.

Dar ce se vede! Deodată numai, așa cam pe la amădi, pe când se pusese iarăși la odihnă, aud o voce deosebită, care i-a neliniștit foarte.

Au audit anume, în o depărtare orecare, o voce omenescă. Li-s'a părut, că strigă cineva. S'au numărat pe sine. Erau toți împreună. Drept aceea nu înțelegau că cine a putut striga? Credeau că va fi fost vocea vre-unei larice sau altei paseri, căci omeni nu credeau să umble pe aici. Însă strigătul s'a repetit, și încă acum mai din aproape și mai curat. Era imposibil să se mai îndoiască că e voce omenescă! Laponul Balto se repeși pe virful unei cone, de unde după ce privi în lături, uimit

strigă făcând semne cu mâinile și cu picioarele, că se apropie doi omeni, două figuri deosebite! La acesta toți alergară pe colină și se conșinșeră, că Balto a grăit adevărul.

Observară și ei pe cei doi străini deosebiți care se aflau tocmai într-un sin de mare. Voiau să-l trecă cu luntrițele, și căutând vadul strigau de răsuna vezduchul.

De abia le-a succes a străbate printre sloiurile plutitoare de gheață. Apoi veseli au sărit din luntrițele lor și numai decât veniră înaintea călătorilor europeni.

Amândoi oșpeții sosiți erau tineri, și din călcăiu până în crescet erau îmbrăcați în piele de focă. Unul dintre ei era cu capul descoperit. Părul lui cel lung și negru îl împreuna un șir de măgele. Dealtcum amândoi erau frumusei la față. Dar adevărata coloră a feței nu erau în stare să li-o ghicescă, atât era de grosă pătura de nelăuțelă, ce-o acoperea.

Cei doi străini îndată ce sosiră în apropierea tovarășilor lui Nansen, cari îi admirau, începură a zimbi, a ride și în fine erupseră într-o astfel de bucurie vișibilă, ca și când s'ar fi întâlnit cu cine știe ce prietini sau cunoscuți vechi! Au început apoi a vorbi. Vorbeau foarte repede. Vorbeau și rideau din resputeri, ca și când ar fi explicat ceva cumplit, cu gura, cu mâinile și picioarele, dar într-o astfel de limbă, din care Nansen și

tovarășii sei n'au înțeles nici o iotă.

Veneticii erau *Eschimoși*. Aparțineau poporului ce locuesce acolo, sau mai bine ȋis, pribegesc de-a lungul ȋermurilor Grönlandei. Intre călători nu se afla nici unul care să înțelgă limba lor.

Dar veselii oșpeți prea puțin s'au năcăjit pentru asta. Ei vorbeau într-una și rideau ca și când europenii le-ar înțelge toate vorbele. Din când în când arătau asupra-le, asupra luntrițelor lor, apoi în direcțiune nordică, ca și cum ar fi voit să le esplice că de acolo au venit ei și acolo undeva se află locuințele lor.

Nansen și ai sei căpătără și ei voie de a esplica cu mâinile și cu picioarele și a arăta *Eschimoșilor*, că ei încă au venit din depărtare, și încă de dincolo de mare.

Eschimoși ascultau cu gurile căscate, de sigur au și înțeles, deore-ce au erupt în cumplite sbierături de admirare.

Atențiunea lor fu apoi îndreptată în altă parte, și cu desfătare începură să privească îmbrăcămintea și reușitele europenilor. Cu deosebire admirau legăturile de fier de pe luntrile lor. Ei așa-ceva nu mai vădușeră. Pipăind legăturile de fier, se minunau și erupeau în astfel de sbierături, încât ar fi făcut onore cu ele ori-cărei turme de vaci. Luntrițele *Eschimoșilor* erau pregătite numai din piele de focă.

Și după luntrile lor legate în fier, ei considerau pe Europenii de foarte avuți, deorece ei, *Eschimoși*, ȋineu de foarte avut și pe acela, care posedea numai un mic cuțitaș de fer!

După-ce Nansen și ai sei se desfătără de minunații lor oșpeți, își scoseră carnea cea uscată și se apucară de mâncat. Să fi văduț cum se mirau *eschimoși*! Le rămășeră gurile căscate, și nici pentru totă lumea n'ar fi căutat în altă parte, nu cumva să scape un moment neobservat din priveliștea interesantă, de a vedea cum bagă Europenii bucătura în gură!

Nansen dăte câte puținică carne și celor doi admiratori ai lor. De bucurie nu sciau ce să facă cu ea. O priveau de un dar deosebit, din care au gustat numai câte o bucătură, iar restul și-l-au pus la o parte cu multă grijă, esplicând și arătând cu mâinile și cu picioarele, că restul îl duc acasă ca și cei de acolo să se mire. Tot odată îndemnară pe Nansen și ai sei cu zimbete și strigăte puternice, ca să-i cerceteze și ei în comuna lor, căci de sigur vor fi oșpeți bine văduți.

După acestea fără veste s'au depărtat și s'au aședat în luntrile lor de piele, și au dispărut în direcțiunea de unde apăruseră.

(Va urma.)

lile și pentru copii în general 25 bani. M. S. Regina cu îndesul cunoscută-îi dragoste pentru copii, a decis acest preț mic pentru ca să poată veni copii cât de mulți.

M. S. Regina a decis de produsul acestei expoziții să fie în folosul policlinice „Regina Elisabeta”.

(Cantinele școlare.) Folosirea inovației a așanumitelor „cantine școlare” dă din ce în ce rade mai plăcute publicului și sunt pornite în treținerea copiilor având scap umblători la școlă, cari pôte acasă ar suferi în cele ale hranei necesare dezvoltării lor fizice. Sunt introduse în multe orașe și comune mai mari ale țării. Progresul lor se pôte vedea și din următoarea notiță asupra funcționării cantinelor din București în Februarie:

În cursul lunii Februarie a. c., s'au servit 5237 porții de mâncări diferite, elevilor de la cele șase cantine cari funcționează în Capitală.

În Ianuarie s'au servit 2755; deci în Februarie aproape în doi, căci s'au dat cu 2482 porții mai mult. Pentru acestea s'au cheltuit 902 lei 80 bani, din cari 474 lei 80 bani s'au plătit de comitet, iar restul de 428 lei s'au strîns din micile cotisațiuni de câte 5 și 10 bani plătite de elevi (Adecă cu 2—5 cr. un elev pôte mânca bine, cum acasă d'oră n'ar fi mâncat!).

Fondul stabil al cantinelor din București s'a mărit încă cu două mii lei, pentru care dl. Sinișteanu, președintele comitetului de organizare a cantinelor, a cumpărat două acțiuni de ale Creditului fonciar urban din București, pe care le-a consternat în compusul cantinelor școlare. Astăzi fondul stabil se ridică la 16 mii lei.

E organizată și o tombolă în scopul de a mări fondul cantinelor, spre a putea servi tot mai multor elevi și tot mai fără cheltueli pentru ei.

Un concert mare se va da cu elevii înșiși din București, tot în favorul fondului cantinelor. În fie-care Joi, dela orele 2—5 p. m., 400 elevi și eleve ai școlilor primare, aleși dintre cei cu cele mai plăcute voci, fac exerciții de canto împreună cu institutorii și institutorele lor, pentru marele concert ce se va da în folosul cantinelor și care în felul cum este întocmit, este o inovație în România.

Educațiunea poporului se promovază foarte mult și prin aceste cantine.

Ferice de poporul, unde ocârmuitorii lui atâtea bune străduințe pun pentru ridicarea lui.

Dela „Reuniunea agricolă”.

Pentru proprietarii de vite.

Potrivit hotărârii luate de Comisia economică a comitatului Sibiu în zilele din urmă ale târgului de vite din Aprilie c., comisiunea va ține un târg de vite de prăsilă, cu multe mai mare, la care va împărți premii în bani, mai multe și mai însemnate ca în anii trecuți.

Până la publicarea programelor detaliate ținem a atrage atenția amintea proprietarilor noștri asupra târgului din Aprilie c., la care am dori ca cât mai mulți economi de ai noștri să ia parte cu vitele lor, de care de pe acum se pôte deosebită grijă atât în ce privește nutrirea, cât și curățenia lor.

Cu o cale vestim pe această cale pe toți acei proprietari din diferite părți ale țării noastre, cari ni-s-au adresat în scopul cumpărării de vite, că prilejul cel mai potrivit pentru cumpărare de vite este târgul din Aprilie, din Sibiu, cel mai căutat și împopulat cu vite de soiu.

Distribuirea de pomi în Tâlmăcel.

Duminecă, la 2 Aprilie n. c. se vor sădi pomii destinați pe deuna membrilor Reuniunii noastre agricole din comuna Tâlmăcel. Acești membri sunt poștiți a-și întocmi câte o grăpă de 1 metru largă și 1/2 metru adâncă. Pământul mai deasupra, ca mai bun, ar trebui pus de o lăture, iar cel scos din fundul grăpei, ca mai săracios, de cealaltă lăture a grăpei.

Din prilejul sădării se vor ține demonstrațiuni practice și asupra altor chestiuni din ramul pomării.

Invită deci la participare cât mai numără.

Sibiu, în 11/23 Martie 1899.

Comitetul „Reuniunea române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Dem. Comșa, Victor Tordășianu.
președinte secretar

NOUȚĂȚI

Chirotonire. Eminența Sa arhiepiscopul nostru Ioan Meșianu a chirotonit Dumineca trecută pe diaconul George Mageriu intra preot; iar pe clericul cu pregătiri extraordinare Aureliu Maniu din Vințul de jos, întru diacon.

Pod peste Dunăre, aproape de Porțile de fer. Demult se discută le-garea țărmului român al Dunării cu cel bulgar prin un pod. Era vorba să se facă între Turnu-Severin și Cladova. Dar terenul nu a fost aflat potrivit. Acum se spune că locul ar fi fost fixat lângă Verciorova, aproape de Porțile de fer, la câțiva kilometri de hotarul Ungariei. Țările din Pesta se bucură, că spargă și lor le-ar fi de folos un pod, că ridicat. O consideră ca o recompensă pentru că Ungurii au regulat porțile de fer pe spesele proprii, deși au folosit de această regulare și România și Bulgaria.

Atențiune meritată. Țiarul fruntaș din Viena „Reichswehr” publică în unul din Nrii ultimi toastul ținut din partea dlui Leontin Simonescu, secretar metropolitan, în onoarea armatei comune și teritoriale cu ocaziunea instalării arhiepiscopului și metropolitului nostru.

Alegerea de paroch în a II-a parochie din Oraștie. a avut loc Dumineca trecută în 14/26 Martie, sub conducerea P. O. D. protopresbiter Vasile Domșa. Din cei trei competenți, în vînt o scurtă vorbire micului sublocotenent, îndemnându-l să păsescă pe urmele tatălui său (fratele Împăratului) care acum, departe de patrie, în apele Chinei, își pune puterile în serviciul patriei...

Sublocotenent de 10 ani. Împăratul Wilhelm al Germaniei, a numit zilele acestea pe nepotul său principe Waldemar, în etate de 10 ani, de sublocotenent de marină, în fața trupelor marine din Kiel. Împăratul a ținut o scurtă vorbire micului sublocotenent, îndemnându-l să păsescă pe urmele tatălui său (fratele Împăratului) care acum, departe de patrie, în apele Chinei, își pune puterile în serviciul patriei...

Ungurii au dela cine învăța. Profesorul german Dellbrück a scris o critică aspră exilărilor ordonate de guvernul german față de mai mulți schleswig-holsteinieni. Pentru asta i-s-a făcut profesorului proces și la 25 Martie l-au judecat la o dojană aspră și 500 marce „ștrof” în bani.

Oficial de stat, modern. Așa trebuie să numim la noi în Ungaria pe toți magistrii și ucenicii lui Krivány et comp., ei sunt la modă, ei sunt moderni, despre ei vorbește presa zilnic. Despre cei-ce, ca niște rătăcitori ale vechilor vremuri „patriarcale”, stau modești în posturile lor, și-și fac slujba cu cinste, despreăștia diarele nu au nici un cuvânt, nici o notiță de „sensatie”. Dau însă în schimb kriványiști moderni destul material de sensatie. Pe ei îi știe lumea și țara. Și diarele ungurești numesc pornirea lor modernă de defraudare „bola domnescă” (úrületesség)... Cel mai nou bolnav de această boală e un tiner de 23 ani, Mészáros Lajos, veritabil, oficial la direcția financiară din Pesta, de unde, cunoscându-l ca băiat abunțios și acurat, l-au trecut de câștig câteva luni, și la o scontrare de cassă, ia 4000 fl. de ai de unde! Ca 'n palmă. Tinerul „bolnav” că, măr, n'a avut cum da samă de ei. Ii bicherise. L'au pus la corc.

Mörte. Valeriu Dorca, învățător gr. oriental a răposat în comuna Lepindea (com. Târnava mică) în 8 Martie n. după un morbo scurt de trei zile. S'a născut în comuna Agârbiciu, a servit ca învățător un an și jumătate, s'a purtat brav, așa încât și-a câștigat cea mai mare iubire a poporului. La înmormântare, care s'a făcut în 11 Martie n., au asistat ca preoți: I. Necșa, I. Terchilă și A. Pop. Discursul funebru l'a ținut Ioan Necșa, iar la mormânt a vorbit Aureliu Pop.

În veci pomenirea lui!

Succesele unui vapor tăetor de ghiață. „Ermark”, un vapor tăetor de ghiață din marina rusă, a reușit să spargă pe-o lungime de-o sută kilometri o banquisă de ghiață de două piciore grosime, făcând astfel o lucrare considerată, cu drept cuvânt, ca o revoluțiune în navigațiunea Balticeii.

Execuții cu electricitate. În America și mörtea se dă celor osândiți în chip mai „extra” ca în alte părți ale lumii. Țilele astea au executat pe o femeie ce din jalusie și-a ucis bărbatul. A fost pusă într-un scaun, desculță. Curentul electric a fost slobodit atingându-i talpele gôle cu droturile aducătoare de mörte. În patru secunde a murit, la părere fără dureri.

Rectificare. În articolul prim „Spiritul bisericeii” din numărul de Sâmbătă al țiarului nostru s'a străcurat o greșală, anume în alinea din urmă la rëndul al treilea, în loc de „teologul de curte al țiarului din Arad”, s'a ținut numai „teologul de curte din Arad”. Rectificând această observăm, că „Tribuna Poporului” nu în numărul 45, ci în numărul 47 a publicat articolul din chestiune.

Notiță Literară.

Die Donauländer. Sub numirea această se publică o broșură periodică menită a face cunoscută poporului de țermurii Dunării în referințele lor etnografice.

Broșura apare în Budapesta sub redacțiunea profesorului Adolf Strauss. Până acuma au apărut fasciculi I. II. și III.

O deosebită importanță se dă instituțiilor culturale din Ungaria.

Miturile slave despre jertfirea copiilor propriu, de Th. Dragomanor.

Țeranul sârb în junia sa și după junia sa de M. G. Milicevici.

Ielele, sau spiritele rele în credința poporului român de L. Șăineanu.

Sărbătorearea împăratului Helva în Ada-Kale de G. Cuons.

Revista:

Museul național în Agram; institute românești pentru istoria naturală, institute bulgărești pentru istoria naturală; societatea etnografică maghiară, despărțământul etnografic al museului național-unguresc.

Revista politică și economică; Serbia, Bulgaria. Recensiunea cărților: Călătoria contelui Zichy în Asia. Suprafața și populațiunea regatului României.

Fasciculul II.

Lumea femeilor în Bosnia, de Vilma Kállay. Țeranul sârb, de Milicevici. Ielele de Șăineanu. Credințele slave despre jertfa copiilor de Dragomanor; și Cultura croată de Mavro Spicer.

Revista: Museul bosniac în Serajevo; academia sudo-slavică pentru știință și artă, un secol în dezvoltarea populațiunii în Croația și Slavonia; despre originea maghiarilor.

Revista politică și economică: Afacerea agrară în România; finanțele Bosniei; bugetul României pe 1899—1900; tarifa vamală bulgară; export de stejari din Bosnia; linie ferată bulgară.

Recensiune de mai multe cărți.

Fasciculul III.

Cultura și începuturile culturale la Croați de prof. T. Smiciclas. Credințele slave despre jertfa copiilor de Dragomanor. Jelele de Șăineanu.

Revista: Teatrul național din Agram; dela societatea etnografică ungurescă; societatea Kisfaludy; Ateneul unguresc.

Revista politică și economică: Parlamentarismul și viitorul rasei maghiare; schimbarea cabinetului în Ungaria; ministrul de comerț Hegedüs; consiliul de industrie din Ungaria.

Recensiunea mai multor cărți.

Mulțumită publică.

La petrecerea arangiată de damele române din Deva în 11 Februarie, au încurs următoarele contribuiri benevoale:

Domnii: Ioan Simonaș, Alesandru Moldovan, George Roman, George Nicoră, Dr. George Wilt, Ioan Șerban, August A. Nicoră, Loghin Ardelean, Nicodim Ardelean, George Ardean (toți din Deva); George Popoviciu paroch (Leșnic), Petru Șinca paroch (Batiz), — câte 5 fl. Friedrich Steinmann 10 fl. August de Herbay notar (Vețel) 4 fl. — Câte 3 fl. au suprasolvit D-nii Simeon Horvath, Dr. Nicolae Motiu medic, Dr. Kamilló Horvath avocat, Beniamin Popp, Alesandru Schuster, Romul Cutean, George Gila, Alesandru Suluțiu, Ioan Lazariciu prof. Petru Muntén

Petru Zarea, ein Déva; Avram P. Păcurariu protop. din Ilia-Mureșiană. — Câte fl. 2. Dnii: Ioan Moșiu jude de tablă pens., George Csatt, vîd: Ciaciani, Francisc L. Hossu, Toma Roșiu toți din Deva; Constantin Dăncilă paroch Măneru, Constantin Budiu (Zám) Nicolae Popoviciu paroch (Josani) Ottilia Siocander, Lazar Bera inv. St. Andreș, Albert Schuster (Hunedóra), — Câte fl. 1. 50 dela Dnii: Alesandru Fogolean prof., Ioan Antal prof. în Deva; Victor Stoicovits v. notar Vețel, Câte fl. 1, dela Dnii: Otto Popoviciu forest. Hunedóra, Ioan Sîrbu paroch din Roșcani; George Iános, Déva; Andrei Borca paroch Tîmpa; Ivan Jaczkovits v. notar la trib. reg. Deva; Ulpiu Alășescu Emanuel Șuiga; Ioan Nicola; Toma Neamț junior inv. n. Batiz N. N.; N. N.;

Deci suma totală de suprasolviri: fl. 147. 50. cr.: Speșele au fost fl. 71. 03. A rezultat un venit curat de fl. 76. 47 cr. care venit dădele au hotărît al da pentru înfrunșetarea interioară a sfintei biserici gr. or. române din Deva.

I. Löser.

Istoria Agriculturii.

Traducțiune autorizată de

Un prieten al plugarilor.

(Urmare)

Crescerea cailor s'a ridicat sub Iosif II., căci el a adus o mulțime de armăsari de soiu bun. Sub el s'a ridicat cultura inului, introducând așa numitul in de Riga. La anul 1784 pâși cu energie pentru delăturarea așa numitelor robote, el a ridicat pe Schubart la nobilime, dându-i titlul de Kleefeld (câmp de trifoiu).

Iosif II. muri la anul 1790 în 20 Februarie la Viena. Succesorii lui Leopold II. și Francisc II. au continuat cu reformele agronomice, așa încât la începutul secolului al XIX., Austria a ajuns pe aceeași treptă în privința agronomiei cu celelalte țeri germane.

4. Carol Friederic, mare duce de Baden (născut 1728, mort 1811) primi la anul 1746 ca maregraf de Baden-Durlach, frânele guvernării; el schimbă țara lui în un stat de model. După stingerea liniei de Baden-Baden, 1771, primi și această țară; la anul 1806 mai primi încă o țară în mărime de 4900 gkm. și luă titlul de Mare Duce de Baden.

Prin resbôiele franceze dela Ludovic XIV, țera a decăzut, statul s'a umplut de datorii, și ômenii au sărăcit. Carol Friederic și-a luat ca problemă principală a domniei lui, de a ridica bună-starea ruinată a țerei lui, și de a readuce agricultura și comerțul la stadiul de odinioară. După problema lui fundamentală: „Țeran avut, principe avut,” a îmbunătățit mai întâi de tôte lucrarea pământului, isvorul principal al stărei poporului. El, pe lângă cultivarea cartofilor, care era tuturor cunoscută, a introdus cultivarea inului, crappului și al tutunului. Pădurile s'au tăiat și s'au prefăcut în pământ arător, s'au sămănat păduri pe locurile sterpe, cari nu erau acomodate pentru arat, și tôte pădurile s'au pus sub îngrijirea statului; fînațele apătose, pe cari nu creștea de cât trestie și papură, s'au scurs și s'au sămănat cu trifoiu roșu. La 1774 s'a scutit cultura trifoiului de dijmă. S'au oprit vitele dela pășune pe câmp, și s'a introdus îngrășarea și hrănirea (nutrirea) lor în grajduri. Prin așa ceva s'a ridicat mult agronomia, căci cine avea vite multe, acela trebuia să lucre, ca să le pôtă hrăni, că la câmp nu le mai putea trimite ca să pască.

Fiindcă viața de vie înghețată, și lucrul țeranului adese-ori era zădărnice, a adus el ômeni specialiști, cari au introdus un alt fel de viață de vie, acomodată climatei regiunilor aceloră. — Și de pomărit s'a îngrijit el, introducând pe domeniile lui școli de pomărit, cari erau de model, și prin așa ceva a dat esemplu bune agronomilor. El se îngrijii și de drumurile de țără, dintre cari cel mai frumos și artificial e acela care trece prin Murgthal.

El a dat premii pentru economia de vite și stupărit. Iobăgia, care împedea mult dezvoltarea agronomiei la țărani, fu stersă prin ordinațiunea din 23 Iulie 1783. El renunță la tôte dările, ce îi competeau lui.

(Va urma.)

